

Расюк Едуард Вікторович, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ШЛЯХИ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ У ДЕРЖАВІ

Розвиток технологій призвів до безпрецедентного, швидкого доступу до величезних обсягів даних про суспільство, економіку та навколишнє середовище. Така швидкоплинність диктує умови і задає тональність урядам, організаціям та громадянам, які знаходяться у новому стані експериментів, інновацій та адаптації. Потенціалом для вирішення ключових питань у суспільстві, включаючи корупцію, є та сама «революція даних», що посиляється як на наявні зараз дані, так й на технологічні інновації. Доступ до інформації та прозорість, разом з належно налаштованими демократичними процесами, є ключовими інструментами боротьби з корупцією, що призводить до відкритості та рівноправності гри як для урядів, так і для ринків. Поява цих інструментів може сприяти просуванню ефективної боротьби з корупцією за допомогою революційних методів виявлення, запобігання та аналізу корупції. Прикладом може слугувати витік фінансових документів, як окремі особи та організації використовують різні методи для використання цієї технології та скорочення можливостей для корупції.

Величезний обсяг даних міститься у технологіях, що використовуються для створення прозорості між організаціями за рахунок збільшення автоматизації, точності і частоти процесів. Прикладом можуть слугувати міжнародні організації, які розробляють нові програми для виявлення та запобігання шахрайству, недобросовісній конкуренції у вигляді змови, тощо. З цього приводу висловилась Організація Об'єднаних Націй, яка зазначила: «що доступніші і більш якісні дані то досконаліші політичні рішення і чіткіша підзвітність». Передові мережі та інфраструктура, за допомогою обміну технологіями та інноваціями у сфері значного обсягу даних, підвищила ефективність, усунула проблеми з пропускнуою спроможністю, виявила критичні прогалини, розширила співпрацю і створила стимули для інновацій для загального блага. Великі дані в основному використовуються в сферах охорони здоров'я, торгівлі та оподаткування, де для отримання цінної інформації використовуються прогнознiй аналіз і візуалізація, що визначають тенденції, закономірності та відносини у величезних обсягах даних.

Звичайно нелегко виявити корупційні злочини через велику кількість даних. Проте, цифри і популярність велетенських даних призвели до нових методів управління даними задля запобігання шахрайству та зловживанням у державному секторі. Результатом

такого запобігання є економія мільярдних коштів, наприклад, у сферах оподаткування і охорони здоров'я. Країни також розробляють нові методи обробки та обміну даними, такі як «World Statistics Cloud», метою яких є підвищення якості інформації і зниження витрат обробки публічних даних [1, с. 1].

Ще одним із дієвих способів викриття корупційних злочинів є розробка даних, де є низка інноваційних інструментів для моніторингу та контролю процесів. Прикладом цього слугує система «Prozogo» у державних закупівлях, де інтелектуальний аналіз даних використовується для аудиту, щоб відстежувати та ідентифікувати ризиковані пропозиції, корпоративні змови і неправдиву інформацію. Також такий підхід (візуалізації даних) використовується у платежах або транзакціях. Для боротьби з корупцією Європейська Комісія й Transparency International розробили програмне забезпечення для аналізу даних, яке перехресно перевіряє дані з різних державних і приватних установ та допомагає ідентифікувати проекти, схильні до ризиків шахрайства, конфлікту інтересів або правопорушень. Також, вони розробили інструменти для інтелектуального аналізу даних через портали моніторингу та аналізу інформації з відкритим вихідним кодом, які інтегровані у практику електронного уряду та електронних закупівель урядів та підвищують ефективність прийняття рішень й більшу прозорість.

Наступним способом у викритті корупційних злочинів є мобільні технології та програми, що залучаються для використання даних і отримання більш швидкої інформації. Прикладами цього є створення додатків і веб-сайтів для виявлення і запобігання корупції, зокрема: «Я заплатив хабар», де громадяни можуть надсилати інформацію щодо корупції (аудіо-відео запис отримання неправомірної вигоди, тощо) або, створений Світовим банком, «Чесність», де громадяни мають доступ до проектів, які фінансуються Світовим банком, і мають можливість негайно повідомляти про проблеми шахрайства та корупції.

Переконаний, що стимулювання збільшення інвестицій для поліпшення даних для моніторингу та звітності, яку продукує Організація Об'єднаних Націй (далі ООН) у галузі сталого розвитку (SDG), є ще одним дієвим способом викриття корупційних злочинів. ООН, щоб поділитися інноваціями і технологіями для загального блага, запропонувала створити «Мережу інноваційних систем даних», яка об'єднала б організації та експертів й сприяла впровадженню передових методів моніторингу й підвищила ефективність системи запобігання корупції. У державному та приватному секторах для протидії корупційним ризикам використовуються судові інструменти для аудиторів, така як технологія самоконтролю, аналізу та звітності (SMART). Поряд з технологічними досягненнями ці інструменти стають все більш складними для швидкісної обробки даних, оскільки вони можуть включати аналіз транзакцій у режимі реального часу,

прогнозування, виявлення аномалій і алгоритми оцінки ризику, спрямовані на скорочення корупційних злочинів в операціях. Прикладом слугує уряд Молдови, який прагне до відкритості даних, прозорості процесів, що дасть змогу знизити репутаційний ризик й створить безпрецедентні можливості для запобігання і протидії корупції [1, с. 2].

Переконаний, що в Україні потрібно систематизувати фінансові й технічні інвестиції державного і приватного сектору та спрямувати їх у розвиток інноваційних технологій, які, хоч й не швидко, але стануть дієвим рішенням у запобіганні та протидії корупційній злочинності. Щоб бажане стало реальним українському уряду, залучаючи міжнародні організації та світових кредиторів, необхідно швидко адаптуватися і розробляти складні інструменти й програмне забезпечення для виявлення корупційних ризиків.

Список використаних джерел

1. Technologies helping us to fight corruption. URL: <https://www.wefomm.org/agenda/2016/04/4-technologies-helping-us-to-fight-corruption>.